SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS
PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā 2026. gada 22. oktobrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneses Jautrīte Briede un Veronika Krūmiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzēja – divdesmit Saeimas deputātu: Andra Bērziņa, Anitas Brakovskas, Ievas Brantes, Augusta Brigmaņa, Oļega Burova, Andreja Ceļapītera, Jāņa Dineviča, Jura Jakovina, Līgas Kļaviņas, Līgas Kozlovskas, Armanda Krauzes, Gunāra Kūtra, Lindas Liepiņas, Kaspara Meļņa, Daigas Mieriņas, Ramonas Petravičas, Harija Rokpeļņa, Ģirta Štekerhofa, Jāņa Vucāna un Edmunda Zivtiņa – pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 186/2026),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2026. gada 28. jūlija noteikumu Nr. 444 "Grozījumi Ministru kabineta 2018. gada 28. augusta noteikumos Nr. 555 "Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība"" (turpmāk – noteikumi Nr. 444) 1.3., 1.4., 1.6., 1.7., 1.8., 1.9., 1.10. un 1.11. apakšpunktu, kā arī 2. punktu, ciktāl tas nosaka iepriekš minēto apakšpunktu spēkā stāšanās brīdi, (turpmāk arī – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. un 111. pantam un spēkā neesošu no 2027. gada 1. janvāra.

2. Apstrīdētajās normās noteikts:

“1. Izdarīt Ministru kabineta 2018. gada 28. augusta noteikumos Nr. 555 “Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība” [..] šādus grozījumus:

[..]

1.3. izteikt 96. punktu šādā redakcijā:

“96. Ja stacionētai personai ir medicīniskas indikācijas tādu stacionāro veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanai, kurus stacionārā ārstniecības iestāde atbilstoši šo noteikumu 6. pielikuma 2. punktam nesniedz, stacionārā ārstniecības iestāde nodrošina personas pārvešanu stacionēšanai uz citu stacionāro ārstniecības iestādi, kas sniedz attiecīgos veselības aprūpes pakalpojumus saskaņā ar šo noteikumu 6. pielikuma 2. punktu.”;

1.4. izteikt 150.1.4. apakšpunktu šādā redakcijā:

“150.1.4. kad pacientu, kura veselības stāvoklis ļauj turpināt ārstēšanu attiecīgā līmeņa stacionārā, nogādā:

150.1.4.1. no augstāka līmeņa stacionārās ārstniecības iestādes uz zemāka līmeņa stacionāro ārstniecības iestādi;

150.1.4.2. no valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca” vai sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca” uz citu stacionāro ārstniecības iestādi;”;

[..]

1.6. izteikt 192. punktu šādā redakcijā:

“192. Ikmēneša fiksētajā piemaksā par slimnīcas uzņemšanas nodaļas darbību ir iekļauti izdevumi šo noteikumu 6. pielikuma 1. punktā minēto speciālistu diennakts dežūru nodrošināšanai. Ārstniecības iestādēm, kuras saņem ikmēneša fiksēto piemaksu par uzņemšanas nodaļas darbību, ir pienākums nodrošināt nepieciešamo speciālistu diennakts dežūras. Ja ārstniecības iestāde nenodrošina speciālistu diennakts dežūras atbilstoši šajos noteikumos noteiktajai kārtībai, dienests var samazināt ikmēneša fiksēto piemaksu par slimnīcas uzņemšanas nodaļas darbību.”;

1.7. izteikt 201.3. apakšpunktu šādā redakcijā:

“201.3. ikmēneša fiksēto piemaksu par neatliekamās medicīniskās palīdzības un pacientu uzņemšanas nodaļas darbības, kā arī dežūrārsta darbības nodrošināšanu stacionārajām ārstniecības iestādēm, kuras sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību 24 stundas diennaktī;”;

1.8. papildināt ar 289. punktu šādā redakcijā:

“289. Lai nodrošinātu efektīvu resursu izmantošanu un veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, kā arī īstenotu slimnīcu tīkla reformas plānošanas un ieviešanas periodā izvirzītos mērķus, dienestam 2027. un 2028. gadā ir tiesības, pamatojoties uz ārstniecības iestādes rakstveida iesniegumu, stacionārās veselības aprūpes pakalpojumu samaksai paredzētos finanšu līdzekļus novirzīt ambulatorās veselības aprūpes pakalpojumu samaksai, neievērojot šo noteikumu 12. un 14. pielikumā noteikto kārtību, ja ārstniecības iestāde sniedz gan ambulatorās, gan stacionārās veselības aprūpes pakalpojumus un ja finansējuma pārvirzīšana ir pamatota ar nepieciešamību nodrošināt veselības aprūpes pakalpojumu pēctecību, attīstīt ambulatoros pakalpojumus, kas aizstāj stacionāros pakalpojumus, vai uzlabot pakalpojumu pieejamību teritorijā, kur attiecīgais ambulatorais pakalpojums nav pieejams vai ir nepietiekami pieejams.”;

1.9. izteikt 6. pielikumu jaunā redakcijā (1. pielikums);

1.10. izteikt 10. pielikumu jaunā redakcijā (2. pielikums);

1.11. izteikt 14. pielikumu jaunā redakcijā (3. pielikums).

2. Noteikumi stājas spēkā 2027. gada 1. janvārī.”

Noteikumu Nr. 444 1. pielikumā noteikti stacionāro veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji un šo pakalpojumu apmaksas nosacījumi, 2. pielikumā – steidzamās medicīniskās palīdzības punkti un fiksētā ikmēneša maksājuma (piemaksas) aprēķins ārstu speciālistu kabinetiem un struktūrvienībām, savukārt 3. pielikumā – samaksas veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem apmēra plānošana.

3. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteikts, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota katras apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

3.1. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 1. pantā ietvertajam demokrātiskas tiesiskas valsts principam.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka no Satversmes 1. panta izriet, ka Latvijā ir tiesiska demokrātiska iekārta, kas atzīst demokrātiskas un tiesiskas valsts principus. Jēdziens “demokrātiska republika” ietver virkni tiesiskas valsts principu, tostarp varas dalīšanas un savstarpējas uzraudzības, likuma virsvadības (publiskās varas pakļautība likumam), likumības, samērīguma un tiesiskās

paļāvības principu (sk. *Satversmes tiesas 2014. gada 12. februāra sprieduma lietā Nr. 2013-05-01 15. punktu*).

Pieteikumā nav pamatots, kuram tieši no Satversmes 1. panta tvērumā ietilpstošajiem no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas atvasinātajiem vispārējiem tiesību principiem apstrīdētās normas neatbilst. Tāpat pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis katras apstrīdētās normas neatbilstību šim principam.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

3.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 111. pantam.

3.2.1. Pieteikuma iesniedzējs ir norādījis – Satversmes 111. pants pieprasa, lai Ministru kabinets, izdodot normatīvo regulējumu, kas skar medicīniskās palīdzības minimuma pieejamību, savu izvēli pamatotu ar pietiekamu un objektīvi pārbaudāmu informāciju un izvērtētu skarto personu intereses. Ministru kabinets neesot izvērtējis medicīniskās palīdzības faktisko un savlaicīgo pieejamību pēc apstrīdēto normu spēkā stāšanās, kā arī finansiālās iespējas izpildīt to prasības. Šie pārkāpumi esot būtiski, jo konkrēto faktoru vērtējums esot varējis ietekmēt apstrīdēto normu saturu vai slimnīcu tīkla reformas īstenošanas secību.

Ministru kabinetam noteikumi jāpieņem, ievērojot normatīvajos aktos paredzēto kārtību, tostarp noteikumu izstrādes procesā jāsniedz informācija par šā projekta nepieciešamību un ietekmes vērtējumu (sal. sk. *Satversmes tiesas 2020. gada 28. septembra sprieduma lietā Nr. 2019-37-0103 29.3. punktu*). Tomēr ne katrs tiesību akta pieņemšanas procedūras pārkāpums ir pietiekams pamats, lai uzskatītu, ka pieņemtajam aktam nav juridiska spēka. Lai procedūras pārkāpuma dēļ kādu aktu atzītu par spēkā neesošu, jābūt pamatotām šaubām par to, ka gadījumā, ja procedūra tiktu ievērota, Ministru kabinets nebūtu pieņēmis tādu pašu lēmumu. Proti, tikai būtiska procesuāla pārkāpuma dēļ tiesību norma var tikt uzskatīta par prettiesisku (sk. *Satversmes tiesas 2020. gada 19. jūnija sprieduma lietā Nr. 2019-20-03 24.2.1. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs nav sniedzis pamatojumu tam, ka norādītie procesuāli pārkāpumi ir būtiski, proti, ka atšķirīga ietekmes vērtējuma gadījumā Ministru kabinets būtu pieņēmis atšķirīgu tiesisko regulējumu.

3.2.2. Pieteikuma iesniedzēja ieskatā Ministru kabinets nav pamatojis, ka apstrīdētās normas nodrošinās pacientiem Satversmes 111. pantā garantēto

medicīniskās palīdzības minimumu, un valsts izraudzītie pienākumi nav veikti pienācīgi.

Lai Satversmes tiesa varētu izvērtēt, vai apstrīdētās normas atbilst 111. pantā nostiprinātajām tiesībām uz veselības aizsardzību, pieteikuma pamatojumam jāatbilst šīs pārbaudes ietvara prasībām. Vērtējot, vai valsts ir izpildījusi pozitīvos pienākumus, kas tai izriet no Satversmes 111. panta, Satversmes tiesa pārbauda, vai: 1) likumdevējs veicis pasākumus, lai nodrošinātu tiesību realizāciju; 2) šie pasākumi veikti pienācīgi, proti, vai personām ir nodrošināta iespēja īstenot savas tiesības vismaz minimālā apmērā; 3) ir ievēroti Satversmē ietvertie vispārējie tiesību principi (sk. *Satversmes tiesas 2013. gada 9. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2012-14-03 13. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs ir apstrīdējis vairākas tiesību normas, kuras regulē atšķirīgus veselības pakalpojumu organizēšanas un samaksas jautājumus, piemēram, pacientu pārvešanu uz citu ārstniecības iestādi, neatliekamās medicīniskās palīdzības un uzņemšanas nodaļas darbību un finansēšanu, stacionāro veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējus un šo pakalpojumu apmaksas nosacījumus. Tāpat ir apstrīdēta tiesību norma, kas paredz pārējo apstrīdēto normu spēkā stāšanās brīdi – 2027. gada 1. janvāri. Pieteikuma iesniedzēja ieskatā apstrīdētās normas kopumā neatbilst Satversmes 111. pantam, tomēr nav sniegts juridiskais pamatojums katras apstrīdētās normas neatbilstībai šim pantam.

Līdz ar to arī pieteikums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 111. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc pieteikuma (pieteikums Nr. 186/2026), kuru iesnieguši divdesmit Saeimas deputāti.

Lēmums nav pārsūdzams.

Signature not validated

Kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa

Digitally signed by ANITA RODIŅA
Date: 2026.10.22 12:28:50 EEST

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu.